

“Yenilik heç zaman yekdilliklə qəbul olunmur”

Bəhram Əliheydər: Bəzən elə olur ki, səhər səhnəyə dovşan, axşam da Qeys kimi çıxırıq

Son zamanlar Gənc Tamaşaçılar Teatrının səhnəsindəki gənclər diqqətimi çəkir. Və onlar arasında son bir neçə ildə Bəhram Əliheydər öz səhnə performansı, plastikası ilə seçilir. Belə gənclər Azərbaycan teatrının qazancıdır. Sonuncu dəfə onu “Leyli və Məcnun” tamaşasında izləmişdim. Nicat Kazimovun quruluşunda hazırlanan tamaşanın gənc Qeysi ilə söhbət etmək qərarına gəldik. Teatrınızın müasir Məcnunu dərsişişmiş, xəbərimiz yoxuymuş.

- Gənc Tamaşaçılar Teatrının 90 yaşı tamam oldu. Bu münasibətlə sizi və kollektivinizi təbrik edirik.

- Təşəkkür edirəm. Yubiley gecəsində teatrımızın repertuarında xüsusi yer tutan bir sıra səhnə əsərlərindən hissəciklər nümayiş etdirdik. Bu da böyük maraqla qarşılandı.

Artıq 5 ildir ki, bu teatrdə işləyirəm. Aktyoru teatsız təşəvvür etmək mümkün deyil. Mənim üçün Gənc Tamaşaçılar Teatrının xüsusi yeri var. Sanki universitetdə elə Gənc Tamaşaçılar Teatrı üçün hazırlanmışam. Tələbəlik illərində xəyal edirdim ki, gələcəkdə bu teatrdə işləyim və arzularımı gerçəkləşdirdim.

- Niyə məhz Gənc Tamaşaçılar? Bu teatrın sizin üçün özəlliyi nədir?

- Mənim üçün mərhum xalq artistimiz Yusif Vəliyev bir fenomendir. O, ömrünün axırına kimi həmin teatrdə çalışıb. Demək, burada nəşə var ki, o, ömrünün sonuna kimi məhz Gənc Tamaşaçılar Teatrında çalışıb. Biz faciə, komediya, dram, uşaq tamaşaları oynayırıq. Bəzən elə olur ki, səhər səhnəyə dovşan, axşam da Qeys kimi çıxırıq. Bu çox çətin bir prosesdir.

- Səhər tamaşasında dovşan, axşam tamaşasında isə Qeysi oynamaq psixoloji olaraq sizə hansı hissi yaşadır?

- Kitablarda oxuduğumuza görə, aktyorun ruhu dincəlməli, obraza özünü hazır hiss etməlidir. İnanın ki, bunların hamısı bəhanədir. Öz üzərində işləyən aktyor günə 40 tamaşa oynaya bilər. Bu bizim işimizdir. Məsələn, əgər bir həkim səhər böyrək əməliyyatı edibsə, axşamı ürək əməliyyatı edə bilməz kimi bir anlayış yoxdur. Bizim sənət də onun kimi.

- Biz “Leyli və Məcnun” tamaşasına Opera və Balet Teatrında baxmışıq. Gənc Tamaşaçılar Teatrının səhnəsində bu tamaşanın yeni üslubda hazırlanmasının heç də birmənalı qarşılanmadığının şahidi olduq. Qeys obrazına təklif aldıqda hansı hissləri keçirdiniz?

- Əslində gözlemirdim ki, tamaşanın rejissoru Nicat Kazimov bu obraza məni uyğun görür. Nicat müəllim ssenarini Füzulinin dilindən çevirirdi. Mən də ona kömək etmək məqsədi ilə sözlərə baxırdım. Dekabrda gedib saçlarını keçəl etdirmişdim. Nicat müəllim dedi ki, çox nahaq saçını kəsdirmisən, çünki sən Qeys olacaqsan. Mən də çox təəccüblənmişdim.

Opera və Balet Teatrında bu operaya ən azı 30 dəfə baxmışam. Yenilik heç zaman yek-

dilliklə qəbul olunmur. Bu bizi ağrıtsa da, ağrıtmasa da, belədir. Bu yeniliyi hələ də qəbul etməyənlər var. Hamımız Füzulidən, onun dünyasından, fəlsəfəsindən danışıq. Amma o danışanlar belə Füzulini heç 10 faiz dərk etmirlər. İki qəzəlini deyib, özlerini Füzuliyə hesab edirlər. Ancaq Füzulinin həyat tərzindən xəbərləri yoxdur. Gah deyirlər Nicat Kazimov səhnədə erotikka göstərir, gah da başqa mənasız bir şeyi bəhanə götürürlər. Əgər siz “Leyli və Məcnun”u bir dəfə əlinizə alıb oxumusunuzsa, bilməlisiniz ki, orada hansı səhnələr var. Nicat Kazimov oturub, özündən səhnə yazmayıb. Mən heç zaman cəmiyyətin fikri ilə yaşamamışam və yaşamaq fikrim də yoxdur. Kimsə mənə aid

gecə 3-4-də durub anama plov süzdürən adamam. Ondan sonra yemek üçün ağlayırdım. Ancaq bu mənim özümü bir aktyor kimi inkişaf etdirməyim üçün lazım idi. Aktyorda hikkə, məqsəd olmasa, qabağa gedə bilməz. Nicat Kazimov kimi bizi sındıran rejissor olmayıb. Məşqlərdə “yararsızsınız”, “danışıq probleminiz var” və s. kimi ifadələrlə bizi daha da qıcıqlandırır. Biz də özümüzü inkişaf etdirməyə və düzəltməyə çalışırıq.

- Bəs, universitetdə öyrənilir, teatra gəlməyisinizmi?

- İncəsənət Universitetinin tədrisi ilə razı deyiləm. Görürsən ki, tələbələr universiteti bitirib teatr mühitinə düşür, yenə də düzəlmirlər. Bizim evimizi yıxan android telefonlardır. Bir də görürsən ki, səhnəyə telefonla çıxırlar, gənclər rəqsləri, plastikani bilmirlər. Bunları öyrənmək əvəzinə, telefon əllərindən düşmür. Tamaşanın premiyasında qrim edib, “selfie” çəkib paylaşmaqla aktyor olursan. Bunu hamımız edirik və bu artıq reklam xarakterli bir şeydir. Ancaq işləməsən, bəhrəsini görə bilməzsən. Mən hər kəsdən öyrənirəm. Mənim yerləşimdə problem olub və onu düzəltməyə çalışmışam. Biri də var ki, problemim var və bunu düzəltmək istəmirəm. Rejissora lazım olan kimi olmalısan. Teatrımızda elə bir rejissor yoxdur ki, onların quruluş verdiyi tamaşalarda əsas obrazları canlandırmayım. Xoşbəxtçiliyim ondadır ki, bu gün “Leyli və Məcnun”da Qeysi oynayırımsa, sabah “Romeo və Culyetta”da lap arxada kölgəni də oynayıram və bundan utanmıram.

- Ancaq elə aktyorlar var ki, epizodik rola çəkilməyi özlərinə ar

nəşə deyəndə dinləyirəm, ağlabatan-dırca əməl edirəm. Yox əgər ağlabatan deyilsə, üstündən keçirəm.

- Qeysin sözlərini əzbərləmək həqiqətən də çətinidir. Siz bu baxımdan hər hansı çətinliklərlə üzləşdinizmi?

- Ərəb-fars dillərinə meyilli olduğum üçün az da olsa ondan xəbərim var. Əgər sən acsansa və sənə bir şey verirlərsə, baxmırsan ki, yumşaqdır, bərkdir, dadlıdır, dadsızdır. “Təki mədəmə bir şey getsin, doyum” təfəkkürü ilə o qidانی qəbul edirsən. O şey səndən aralıdır və sən can atırsan ki, onu yeyəsən. Mən bu tamaşaya ac idim. Ən çox sözlər Səbinə Məmmədova (Leyli) ilə mənə idi və biz sözləri əzbərləməmişdik. Nicat müəllim bir il bizimlə işlədi. Nəinki öz sözlümü-zü, şəxsən mən bütün pyesi əzbər bilirdim. Bu, artıq vərdişə çevrilib.

- Yaradıcılığınıza nəzər saldıqda, daha çox Nicat Kazimovla çalışdığınızı görürük. Bu sizin rejissorla yaxşı dil tapdığınızdanmı irəli gəlir?

- Nicat Kazimov hər zaman deyir ki, “başqa aktyor seçməyə şansımız yoxdur. Bizə gətirib kadri verirlər və deyirlər ki, bundan nəşə düzəldin”.

Mən də teatra gələndə, Nicat Kazimov üçün yararsız aktyor idim. 89 kilodaydım və gü-nüm yeyib-yatmaqla keçirdi. Teatra ilk gələndə, o mənə baxıb, dedi ki, “mən bundan nə düzəldəcəm?” Məndə hikkə və məqsəd var. Çalışdım, çabaladım və istədiyim formaya düş-düm. Beləliklə, Nicat Kazimov mənə ilk obrazı verdi. Teatra yeni gələndə ilk baş rolum teatrımız baş rejissoru Bəhram Osmanovun məsləhəti ilə Boris Manciyevin “Xortanın cəhə-nəm məktubları”nda Fərman obrazı oldu. İlk partnyorum Səbinə Məmmədova idi. Nicat Kazimov quruluş verdiyi tamaşalarda yalnız “Leyli və Məcnun”da mənə baş rolu həvalə edib. N.Kazimov fiziki imkanı olan hər bir gənclə işləyir, aktyoru boş qoymur.

- Qeyd etdiniz ki, hikkəli birisiniz. Nicat Kazimov sizə baş rol həvalə etdikdə, o “yararsız” sözünü xatırlatdınızmi?

- ...Hər gün. O qədər yeməksiz qalırdım ki,

bilirlər.

- Düzüldü, 99 faiz aktyorlar epizodik rol oynamaq istəyirlər. Səhnəyə çıxsalar belə, o tamaşanı məhv edirlər. Halbuki, biz aktyorluq və işimiz budur. Kütləvi səhnə də, baş rol da bizimdir. Teatrımızda elə aktyorlar var ki, epizodik rolda çıxış etsələr də, sonda onları hamıdan çox alqışlayırlar. Aktyorun işi budur, çalış, beynini işlət, standart prosedurlardan imtina et və üzə çıx. Baş rolunu oynayar.

- Ancaq mən inanmıram ki, Məcnunu hər kəs oynaya bilər...

- İstək olsa, oynayar.

- Gənc aktyorlar çox zaman rejissorlarla dil tapmaqda çətinlik çəkir. Ancaq siz gənc aktyor kimi onlara haqq qazandırırı-sınız.

- Hər dəfə rejissorlara yazdığım gəlir. Şəxsən mən rejissor olsam, bir həftədən sonra iflic olaram. Deyirsiniz ki, Nicat Kazimovla işləyirsiniz, sabah teatra gənc bir aktyor gəlsə, təbii ki, həmin aktyordan istifadə olunacaq. Məsələn, bizim teatrın Elgün Yəhya, Rəhil Məmmədov, Anar Səfiyev, Anar Seyfulla kimi istedadlı aktyorları var. Amma maraqlı, istedadlı, aktyor standartlarına uyğun olan gənclər teatra çox az gəlir. Gəlsələr də, məsuliyyətsiz olurlar.

- Səbəb nədir?

- Bunun müəyyən səbəbləri var. Bizim çəkdiyimiz əziyyətlərə onlar dözə bilmirlər. İşin maddiyyat tərəfi də üstünə gəldikdə, müəyyən

yayınmalar olur.

- Bioqrafiyanıza baxanda görürük ki, daha çox klassik əsərlərdə rol almısınız. Bunu klassik əsərlərə sevginizlə əlaqələndirmək olarmı?

- Əsla. Daha çox fantastik, qeyri-adi, müasir rollar oynamaq istəyirəm. Mənə elə gəlir ki, vaxtından sonra doğulmuşam, köhnə tipli insanam. Evdə antikvar əşyalar saxlayıram. Sanki dövr olaraq avtomat, telefon dövründə deyil, qılınç, at dövründə doğulmalı idim (gülürük). İçimdə bir dəvrişlik var. Məni qınayan olmasa, yenə o əmmamədən geyərəm. Sadəcə olaraq, adamı cəmiyyətdə lağlağıya qoyarlar. O ki qaldı sualınıza, heç zaman arzum olmayıb ki, klassik əsərlərdə oynayım. Tamaşada tryuklar olsun, işləyə, hərəkətli obrazlar olsun. Bugünkü tamaşaçını klassika ilə çox saxlamaq olmaz. Gərək tamaşada hərəkət də olsun. Gü-nün tamaşaçısı hərəkətə baxmağı sevir.

- İndiyə qədər Məcnunu oynadı aktyorlar gəlib sizin ifanızı izləyiblərimi və hansı fikirləri bildiriblər?

- Leylilər gəlib bizim Leylilərə baxıblar.

- Yəqin Məcnunlar bir az yaşlı olduqları üçün qısqancılıqdan sizi izləməyiblər...

- (gülür) Yeniyetmə yaşlarımda Opera və Balet Teatrında mühafizəçi işləyirdim. Ona görə bu tamaşaya çox baxmışam. Bu, operadır və burada nəyisə mütəxəssis etsək, düzgün olmayacaq. Quruluşlar, sistem fərqlidir. Məsələn, Opera və Balet Teatrının Məcnunları mənim o düşdü-yüm yüksək yerdən düşüb, o plastik hərəkətləri edə bilirmi? Mən də onlar kimi səhnədə ifa edə bilmərəm. Opera və Balet Teatrının baş rejissoru Hafiz Quliyev gəlib bizim tamaşaya baxıb.

- Hansı fikirləri bildirib?

- Mənim onunla söhbət etməyib, amma...

- Amma heç kim öz ayrına turş deməz.

- Eynən, deməz və deməyəcək də. Biz işimizi görürük və ondan enerji alırıq.

- Tamaşaçı bu tamaşanı qəbul edə bildimi?

- “Leyli və Məcnun” tamaşasının bir il əvvəl premiyasını etdik. Artıq Nicat Kazimov “Öldürsənə məni, Canıkom” tamaşasını hazırlayıb. Və mən bu tamaşada bir striptiz göstərdim. Mənə yaxınlaşıb deyirdilər ki, “ayıb deyil, o boyda Məcnundan sonra striptiz göstərsən?” İnsanlar sadəcə, danışmağa nəşə axtarırlar. Ağillı insanlar danışmır, onlar sadəcə iki kəlmə ilə rəyini bildirib, kənarda dayanırlar. “Leyli və Məcnun” haqqında o qədər danışdılar ki...

- Nəticədə siz tarixdə gənc Məcnun kimi qaldınız.

- Bu mənim xoşbəxtçiliyimdir.

- Və heç kim demir ki, bu aktyor Məlikməmməd, Sabiri, əcinnəni canlandırır. Deyirlər ki, bu, Məcnunu oynayan aktyordur.

- Əslində elədir.

- Hesab edirəm ki, bu obraz sizin ilk dönüş nöqtəniz olub.

- Bir aktyorun bir obrazı ilə tanınması həqiqətən dəhşətlidir.

- Müsahibələrinizin birində demisiniz ki, heç zaman kastinqlərə getməyər. Hollivudun özündə belə, tanınmış aktyorlar kastinqə gedir. Bu özgüvən hardan qaynaqlanır?

- Bəli, işin mahiyyəti bundan ibarətdir.

- Düşüncünüz ki, Məcnun kastinqə getməz?

- Əsla. Həqiqəti deyim?

- Əlbəttə.

- Bu iş Azərbaycanda bir neçə özüne güvənən insanların əlindədir. Kim bu işlərə baxırsa, onların o mənəm-mənəmliyi, tələbbürrü, qapı-cısından tutmuş hamısının belə bir eposu var ki, sanki Al Paçinodurlar. Cəmi bir dəfə kastinqə getmişəm. Qohumlarımız dedi ki, hamı çıx-dı efirə, sən çıxmıdın. Onlara da izah etmək mümkün deyil ki, mən özüm seriala, filmə çəkilmək istəmirəm. Onda kastinqə getdim. Gə-dib söhbət edirsən, soruşur ki, adın nədir sən-nin? Bunu o adam soruşur ki, tələbə vaxtı mən ona Stanislavski, Meyerxolun kitablarının rəngini göstərmişəm, “oxumasan, məhv olacaqsan” demişəm. O insan məndən soruşur ki, adın nədir? Və yaxud da elə bir yerə getmişəm ki, vəziyyəti göstərmişəm, deyiblər ki, sən baş rolu oynayacaqsan, get prodüserin yanına, o biri məsələləri həll et. Prodüser də mənə deyir ki, “qiymətini de”... Ya biz əlaqsiz, ya danışıq qabiliyyətini bilmirik, ya da bizi ələ salırlar. “Qiymətini de” nə deməkdir?..

- Bəs siz nə cavab vermişiniz?

- Teatrdə canlandırdığım tamaşaların adla-rını sadalamışam, demişəm ki, “mənim qiymətimə qalsa, sizin seriala xərclədiyiniz pulun ümumi həcmi çatmaz”.

Xəyalə Rəis